

nr.4 | **IUSBÄRAREN**

UTGIVEN AV JURIDISKA FÖRENINGEN VID STOCKHOLMS UNIVERSITET SEDAN 1959

■ INTERVJU MED JESSIKA VAN DER SLUIJS

Juristprogrammets blivande dekanus

■ TEMA UTOMLANDS
Så var utbytes-
terminen

■ ÖVERKLAGAT
Nekad till att byta
juridiskt kön

■ JURIDISKA IULKLAPPSRIM
Vi har rimmen
till klapparna

IUSBÄRAREN ges ut av Juridiska föreningen vid Stockholms universitet. Utgivning sker fyra gånger per år och tidningen skickas kostnadsfritt till alla studenter vid Juridiska fakulteten vid Stockholms universitet samt till alla anställda på Juridicum vid Stockholms universitet. Även utvalda advokatbyråer, myndigheter och bibliotek erhåller tidningen kostnadsfritt.

ANSVARIG UTGIVARE
Emma Johansson
viceordf@jurstud.com

CHEFREDAKTÖR
Matilda Gustafsson
chefred@jurstud.com

VICE CHEFREDAKTÖR
Ingrid Öhrn
vicechefred@jurstud.com

INFORMATIONSSSEKRETERARE JF
Davud Vasseghi
infosek@jurstud.com

GRAFISK FORM OCH LAYOUT
Jill Wallentin
mail@jillsmat.se

ANNONSBOOKNING
annonsansvarig.iusbararen@jurstud.com

TRYCK
Dixa AB, www.dixa.se

OMSLAGSFOTO
Malin Westén

ADRESS
Frescativägen 16
114 18 Stockholm

FÅR DU INTE TIDNINGEN?
Ring 08-15 69 71 eller
maila chefred@jurstud.com

Redaktionen förbehåller sig rätten att skära i eller refusera insänt material. För icke beställt material ansvaras ej. I tidningen gjorda uttalanden är endast om så anges att betrakta som JF:s eller IUSBÄRARENS ståndpunkt.

#medvilkenrätt.....	3
Ordföranden har ordet.....	4
#metoo.....	7
Ny modell på Juridicum	8
Intervju: Jessika van der Sluijs.....	9
Att arbeta som jurist utomlands.....	10
4 utbytesstudenter berättar	12
Suomi 100 år	14
Byte av juridiskt kön	17
“Länder i Europa tvångssteriliserar fortfarande sin befolkning”	18
“Jag har ett kön som inte går att tillhöra varken juridiskt eller socialt”	20
Hästtjejen som blev hästjurist	23
“Våld mot djur leder sällan till åtal” ...	24
Rohingya-krisen.....	26
Sugardejting – i en juridisk gråzon	27
Bokrecension: Hatkulturen på nätet ..	28
iuridiska iulklappsrim.....	29
Fråga arbetsrättaren.....	30

INGRID ÖHRN
vice chef-
redaktör

DAVID MUNCK
Skribent

VIDA TENHUNEN
SALEHI
Skribent

MALIN WESTÉN
Fotograf

ANASTASIA
MATVEEVA
Skribent

CRISTINA
KESKITALO
Skribent

OSCAR
GUSTAFSSON
Skribent

ANNELIE BRITHEN
LUNDBÄCK
Skribent

ELIN JAKOBSSON
Skribent

HARRI
KORHONEN
Skribent

FREDRIKA
LAGERYD
Illustratör

LIZA YANDAM
Illustratör

JILL WALLENTIN
Formgivare

Annonsera i iusbararen?

Mejla till annonsansvarig.iusbararen@jurstud.com

#medvilkenrätt

DEN 14 november lanserade SvD #medvilkenrätt som i skrivande stund undertecknats av mer än 5900 juristkvinnor i Sverige, bl a iusbärarens tidigare chefredaktörer Anna Gonourie Waldenström, Jennifer Hasselroth, Hanna Hansson, Emmy Hellström, Cassandra Hindström, Carolina Westerlund, Jeppa Persson, Mikaela Olsson och Vida Salehi. Uppropet slår larm om manschauvinism och sexuella trakasserier i juristbranschen och återger berättelser om graverande och ibland brottsliga händelser på universitet, myndigheter, byråer och organisationer. Det uppmanas till särskilt ansvarstagande hos dem som har makt över anställningar och befordringar, och betonas att informella och osäkra strukturer gynnar övergreppskulturer där kvinnor i beroendeställning utnyttjas. Det framhålls att många

har burit på erfarenheterna i flera år men att inte alla som skrivit på har utsatts personligen. Redaktionen för iusbäraren välkomnar detta initiativ och hoppas att rörelsen kan bidra till förändring.

Förändring - även ett genomgående tema i årets sista nummet. Vi har lyft viktiga frågor inom allt från juristutbildningens förhållningssätt till djurrätt och Rohingya-problematiken. Låt det kommande året präglas av samma känsla, det är nu förändring sker!

På återseende!

Matilda Gustafsson, Chefredaktör

2017 i backspegeln

DEN första snön har fallit, nya mössor och vantar är inköpta och Systembolaget har börjat sälja glögg. Det råder inga tvivel om att 2017 börjar lida mot sitt slut och därmed också vårt ordförandeskap.

Det är svårt att uttrycka sina känslor för 2017. På många sätt har det varit ett helt fantastiskt år. Det var föreningens 110 års jubileum med en gnistrande bal därtill, året vi fick nya möbler till Rein-

holdssalen och året då styrelserummet fick sig ett rejält upplyft.

Men det går inte heller att förneka att det har varit ett tungt år - i april var vi tvungna att ställa in Halvvägssittningen till följd av terrorattentatet i Stockholm. Nu är ju en studentsittning en liten förlust i sammanhanget, men det var ett kallt uppvaknande för oss över vad ämbetet kan innebära.

Det har också varit året då #metoo

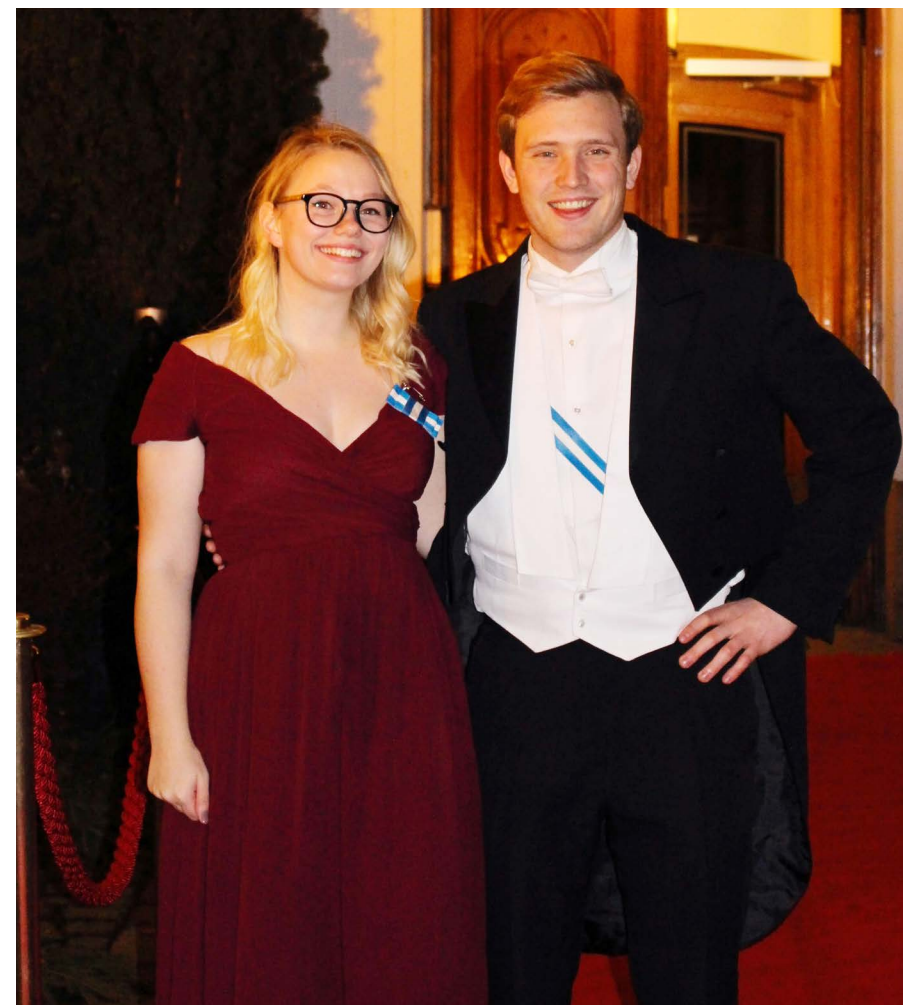
uppmärksammades med följden av #medvilkenrätt. Ett uppror som vi och föreningen helhjärtat ställer sig bakom, och förskräcks över berättelserna som kommer fram. Vi vill här passa på att uppmuntra studenter att komma fram med sina upplevelser, antingen till Juridiska Föreningen eller till Linjerådet. Vi ser dock möjligheterna detta bringar och ljusare på framtiden i branschen.

Som sången går "men i hjärtat i en sann student, kan ingen tid förfrysas. Den glädjeeld som där han tänt, hans hela liv skall lysa". Det bästa med Juridiska föreningen är ändå att vi finns där för varandra i allt det tråkiga och glädjen av att få arbeta med så fantastiska människor och medlemmar som engagerar sig i föreningen.

Under året har vi sett två helt fantastiska fadderier som på ett utomordentligt sätt har välkomnat flera hundra nya juriststudenter till Stockholm, juristprogrammet och till Juridiska Föreningen. Vi fick se allt ifrån dansbandsvikingar till en tropisk neonfest, båda var syner att minnas.

Året har också inneburit resor. Resegruppen lyckades överträffa sig själva och trycket på resorna har nog aldrig varit större. Under sommaren så begav sig föreningen till New York och nu när ni håller detta nummer i handen befinner sig resegruppen i Bryssel. Även det internationella fadderiet har utvecklats till nya höjder - ett tecken på att den internationella ådran i föreningen är fortsatt stark.

För vissa innebar året även resor till Stockholm - nämligen under Folkbanketten när vår finlandssvenska vänförening Codex var på besök. Ett årligt utbyte som ständigt påminner oss exakt hur mycket vi har gemensamt - och ex-

akt hur mycket bättre våra syskon från öster är än oss på att dricka.

Det har varit året då klubbmästarna skapade Champagnesittningen - och bevisade för alltid vilken som är juriststudenternas favoritdryck. Utöver det har det varit en uppsjö av olika sittningar och inte allra minst tanktömmningen, terminens största och, i ordförandeparets mening, bästa fest. Höstterminens upplaga går av stapeln den 15 december och kom ihåg att vara där tidigt! Det är kallt att köa i december, trots nya mössor och vantar.

Föreningens Underhållningsmästeri har även det blomstrat under årets gång! Ett nytt spex fortsätter att arbeta mot en

ny uppsättning och föreningens husband fortsätter imponera juriststudenter på sittningarna och nu i december kommer Force Makörs hårda slit under året betala av sig när de ska lussa runt och förgylla december. Nytt för höstterminen är även en DJ-grupp som samlas för att snurra plattor på tisdagar.

Sist måste ju även årets fantastiska upplaga av Juristdagarna nämnas. Juristdagarna är och kommer förbli nordens största arbetsmarknadsmässa för jurister, en titel som årets projektgrupp stolt försvarede. Det är alltid lika fantastiskt att få se utbytet mellan studenter och arbetsgivare, ett möte som ofta är vägen till första jobbet och en start på karriären.

Sist men inte minst vill vi tacka för oss. 2017 har varit ett fantastiskt år för detta ordförandepar och vi vill tacka alla som varit med under resan. Ni är för många för att nämnas, men det vi har skapat och gjort i år har givit otroligt mycket glädje åt så många människor, att det inte finns några tvivel på att föreningen har ytterligare 110 ljusa år framför sig. Ikväll skålar vi för alla er - med julmust!

ORDFÖRANDE Fredrik Björklund
VICE ORDF. Emma Johansson
FOTO Juridiska föreningen

Your career. Our passion.

You have a goal: a career step that takes you further. We have a promise: to reward your commitment by investing in your skills and development. Here at Roschier we are advisors with a strong purpose. Determined and ambitious people who rise to the challenge and never stop learning.

Who get deeply involved, dig in, and don't give up until we succeed. Who ensure advice that reaches beyond the obvious by working closely with our clients, making their reality our own. Does that sound like you?

Look no further. Take a look at www.roschier.com

ROSCHIER

Du med

”Kan det äntligen vara nu det gör skillnad? Jag hoppas innerligt det. Jag hoppas så att alla dessa berättelser och upplevelser om övergrepp som kommer under hastagen #metoo ska få oss alla att vakna upp, män som kvinnor.”

SÅ bloggar Nina Campioni för modetidningen Elle. Hon är ett av många levande bevis mot påståendet om en kampanj från ”radikal-feminister” (David Eberhard i GP 6/11) eller ”ultra-feminists” (The Spectator 11/11). Jag hör mest nya röster som inte är kända för politiska ställningstaganden. I mitt flöde skymtar nu en mindre beskyllande, mer berättande kultur. Haranger typ ”vita heterosexuella män” ersätts av levda erfarenheter vars höga antal visar att frågan är strukturell.

Enligt Eberhard bör kvinnor inte ”anta en offerroll”. Men mot somliga är det mänskligt att känna sig svag. Harvey Weinstein hade en stab av spioner, varav några från Israels säkerhetstjänst som blivit privata-genter (The New Yorker 6/11). Andra förövaras beskyddare är inte vapentränade men bär upp ett osunt kamaraderi. Inte alla arbetsplatser. Inte alla män. Men det är inte poängen.

Jag känner mig språkligt befriad när alla kan se att män med tuff Aftonblad-jargong ibland inte är bättre än män som talar som Trump. Varför inte vara sig själv? Vi kommer att bedömas för vad vi gör på riktigt. Många män verkar dock ha trott sig vara osårbara men det börjar krackelera nu.

Det finns, och fanns redan, risk att

sociala medier blir en alternativ rättsskipning med skampåle och lägre beviskrav. Klokt och varnande om denna aspekt skriver nu Ulrika Kärnborg (Dagens Arena 18/10) och Lisa Bjurwald (Journalisten 19/10). Det positiva med #metoo överväger ändå starkt för mig.

På Nina Campionis optimistiska fråga vet ingen svaret. Framtiden formas varje dag av oss och av vad vi gör. Du med.

TEXT David Munck
FOTO Thinkstock

Juristprogrammets nya utbildningsmodell

JURIDISKA fakultetsnämnden har tagit fram ett rambeslut som ligger till grund för nya ”Stockholmsmodellen”. Redan i fjol presenterades modellen för lärarkollegiet och förändringar har sedan dess påbörjats. Till våren 2018 förväntas arbetet vara klart för de obligatoriska kurserna. Vad innebär det nya beslutet? Och hur påverkas juriststudenterna? iusbäraren har sammanställt de viktigaste förändringarna!

Bakgrund
År 2012 fick juristprogrammet underkänt av högskoleverket då kvalitetskraven inte uppfylldes. Tillsynsmyndigheten fann att studenterna saknade förmåga till kritiskt tänkande samt förmåga att bedöma juridiken utifrån samhällsfrågor och mänskliga rättigheter. Samma år påbörjades en reformering av juristprogrammet i Stockholm, vilken resulterade i en ny studieordning. Dock genomfördes vid den tidpunkten inga

större förändringar innehållsmässigt. En sådan reform initierades däremot genom det s.k. rambeslutet, som fattades i september 2016.
Rambeslutet tar avstamp i högskoleverkets granskning men även i högskolelagen, som fastställer att universiteten är skyldiga att stärka studenters förmåga till kritiskt tänkande redan på grundnivå (dvs. de första tre åren på programmet). Rambeslutet bygger på följande tankemodell, där man grovt sett kan anlägga tre olika perspektiv på juridiken:

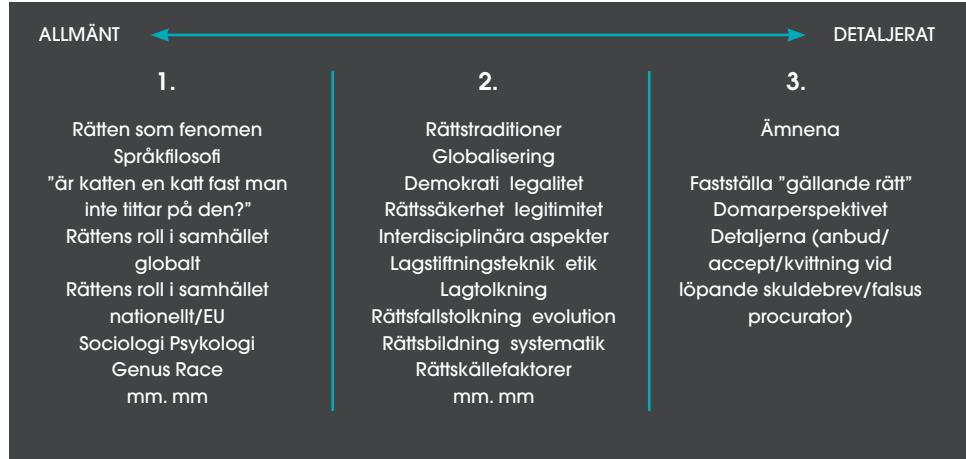
Stockholmsmodellen
– Fält 1 utgör externa perspektiv på juridiken.
– Fält 2 utgör interna men allmänna perspektiv på juridiken.
– Fält 3 utgör juridikens detaljer («gällande rätt»).

Exakt hur varje kurs kommer att justeras bestämmer respektive kursansvarig. Beslutet är ett rambeslut och det

är upp till kollegorna att fylla det med innehåll. Det vanliga är att lärlagen tillsammans anpassar kursen efter rambeslutet.

Vad innebär Stockholmsmodellen för studenterna?

Från att utbildningen tidigare inriktat sig på fält tre, ska fält ett och fält två framhävas i syfte att stärka studenternas kritiska, principiella och vetenskapliga förhållningssätt. Seminarier, föreläsningar och gruppundervisning kommer att få ett delvis nytt innehåll jämfört med tidigare. Dessa perspektiv kommer även att examineras, genom exempelvis PM-uppgifter och uppsatser, men även i sluttentorna. Man kommer att ställa lite andra typer av frågor på tentorna.
Gemensamt för kurserna är att minst 30 procent av examinationen grundas på perspektiv inom fält ett eller fält två.
Beslutet betyder att gamla tentafrågor kommer att bli delvis obsoleta, och att det antagligen kommer vara otillräckligt att plugga på dessa för att klara tentan. I stället måste man vara säker på att hänga med i undervisningen. Det som sägs på föreläsningar och seminarier kan komma på tentan.

TEXT Matilda Gustafsson

**Källa: Fakultetsnämndens rambeslut 2016-09-06: Rambeslut för översyn och åtgärder i syfte att stärka studenters kritiska och vetenskapliga förhållningssätt på Juristprogrammet ("Stockholmsmodellen").*

Att lära sig för livet – inte för betyget

ÄR DU INTRESSERAD AV VEM DET ÄR SOM ÄR MED OCH BESLUTAR OM DIN UTBILDNING? Då har du hittat rätt. iusbäraren har samtalat med Juridiska fakultetens blivande dekanus Jessika van der Sluijs, som även är en av medskaparna till den nya Stockholmsmodellen.

AR 1997 tog Jessika juristexamen vid Stockholms universitet. Den efterföljande tiden inriktade hon sig på försäkringsrätt. Intresset befann sig däremot i skrivandet. Valet att gå forskarbanan beskriver hon som självklar och anser att uppsatsmomentet var det roligaste under utbildningen. Idag har Jessika arbetat vid fakulteten i elva år och har under åren blivit utsedd till "Årets lärare".
I skrivande stund har hon varit fakultetens prodekanus i nästan tre år. Vid årsskiftet tillkommer ännu en titel. Hon är nämligen Juridiska fakultetens blivande dekanus. Under sina tre år som prodekanus har hon lyckats bygga upp ett förtroende hos kollegorna, vilket resulterade i att valberedningen listade henne överst som lämplig dekanus för det kommande året. Den kommande rollen ser Jessika på med förväntan, men inser även utmaningarna med att leda ett kollegium som består av självständiga, kreativa och mycket kompetenta kolleger.
– Man brukar lite skämtsamt jämföra arbetet med att valla katter; det går inte att bestämma över dessa personer, men det går att leda.
Jessika betonar även vikten i att det är kollegiet gemensamt som sätter upp nya

mål. Hon understryker vikten av lyhördhet både gentemot kollegorna och mot studenterna. En viktig fråga som prodekan har därför varit att försöka påverka studenternas attityd gällande t.ex. betygshets. Under året har hon därför tillsammans med JF arrangerat en arbetsmarknadspanel med fokus på hur man långsiktigt riggar en framstående karriär, vilket inte påverkas särskilt mycket av vilka betyg man har från programmet. Förhoppningen är att få studenterna att förstå att de är här för att lära sig för livet, inte för betyget.
Utöver att forska har Jessika ett starkt intresse för pedagogik, något hon tror bidragit till att hon fått olika ledarroller. Ett annat karaktärsdrag, som hon tror att hon har är gemensamt med andra forskare är egenskapen att gräva ner sig i ett ämne, och att "gå helt upp i saker". Personlighetsdraget följer även med på fritiden där hon utvecklat en stark passion för akademisk ridkonst och kampsport, något hon gärna skulle ägna mer tid åt.
Förutom sin kommande roll som dekanus är Jessika även en av skaparna av den reform av juristprogrammet som konkretiseras i rambeslutet och genom

"Stockholmsmodellen". Redan under studietiden reagerade Jessika på hur detaljfokuserad utbildningen var, och menar att undervisningen mestadels gick ut på att lära sig konkreta regler, vilket gjorde att man missade de större generella perspektiven av juridiken.
– När de konkreta fallen man lärde sig sen aldrig händer i det verkliga livet, vad gör man då?
Utbildningen var därför något Jessika ville vara med att förändra. Under sina år på fakulteten har Jessika aldrig tvivlat på sitt yrkesval. Tack vare sin möjlighet att kombinera arbetet med andra uppdrag ser hon positivt både på tidigare karriärval och kommande utmaningar. iusbäraren väntar med spänning på både Stockholmsmodellen och Jessikas resultat!

TEXT & FOTO Matilda Gustafsson

Kimya Shams om att arbeta som jurist utomlands

HAR DU NÅGON GÅNG DRÖMT OM ATT ARBETA UTOMLANDS SOM JURIST? Har du hört att det är omöjligt? Tänk om!

Kimya Shams, som tidigare läst vid Stockholms Universitet, berättar för oss om sina erfarenheter.

KIMIYA läste en Jur.kand. vid Stockholms Universitet och visste redan innan juridikstudierna att hon ville rikta in sig på immaterialrätt. Därför blev givetvis Civilrätt 3 en favoritkurs där hon fick läsa om immaterialrätt och kanske främst varumärkesrätt och upphovsrätt.

Kimya läste specialkurser inom immaterialrätt, men ville även ha en internationell erfarenhet så hon sökte själv till Harvard University och blev antagen till att läsa en fristående kurs inom Intellectual Property Law. År 2010 flyttade hon till Cambridge, Boston där hon förutom sin specialkurs i Intellectual Property Law även deltog i andra kurser.

Efter Harvard University erbjöds hon en praktik på en advokatbyrå i Los Angeles som hon kombinerade med sitt examensarbete. Återigen packade hon väskorna och flyttade från Boston till Los Angeles. Tiden på advokatbyrån i Los Angeles bestod av mycket process- och immaterialrätt. Hon fick uppgifter såsom att registrera ett varumärke vid amerikanska USPTO (motsvarande Patent- och Registreringsverket), skriva cease and desist-letters och förbereda diverse stämningar och vittnesmål.

Väl tillbaka i Sverige läste Kimiya ytterligare specialkurser vid Juridicum. Hon valde att kombinera sitt intresse för internationell immaterialrätt och processrätt och fann främst specialkursen

i EUIP med Professor Jan Rosén riktigt bra och intressant.

Berätta om ditt arbete idag och vägen dit!

– Jag visste redan under gymnasiet att jag ville flytta utomlands, därför bestämde jag mig att göra strategiska val under juristlinjen och söka mig utomlands när möjligheten fanns. Lyckligtvis var jag väldigt intresserad av immaterialrätt redan innan juristlinjen så det i sig gav mig en bas för att kunna jobba mer internationellt.

Efter min Jur.Kand arbetade jag på Gärde Wesslau och blev därefter rekryterad till Oriflame som bolagsjurist. Tiden på Oriflame var fantastisk. Där jobbade jag nära strategigruppen, med marknadsföringsgruppen och väldigt mycket med säljgruppen. Som bolagsjurist gällde det att sadla om i tänket och bli mer ”business-oriented” samt att lära sig att göra avvägningar och riskanalyser vid varje situation.

Av personliga skäl bestämde jag mig ändå för att ta steget att flytta utomlands. I slutet av 2012 flyttade jag till Paris där jag påbörjade en ny tjänst som junior jurist vid en av de större franska advokatbyråerna. Det var väldigt svårt då jag inte kunde ett ord franska! Mina arbetsveckor varvades med kvällskurser i franska samt en metroresa tillbaka till jobbet där jag fortsatte jobba till sent in på små-

timmarna. Under min tid på advokatbyrån blev jag även utlånad på secondment till ett amerikanskt företag i Paris och där blev jag i slutändan rekryterad som bolagsjurist.

Ända sedan hemkomsten från Los Angeles visste jag att jag ville tillbaka till USA och för mig innebar det att läsa en LL.M. (Master of Laws). Jag blev antagen till Stanford Law School där jag spenderade ett år med 70 andra LL.M. studenter i hjärtat av Silicon Valley. Min LL.M. på Stanford Law School var fantastisk och jag nätverkade och jobbade på olika projekt i och utanför skolan. Jag var involverad i pro-bono arbete och var väldigt aktiv i föreningar och juridiska tidsskrifter. Även nu när jag befinner mig i Paris så är jag aktiv i Stanford Club of France där jag bl.a. har organiserat konferenser med VD’n hos miljardföretaget BlaBlaCar och med VD’n hos Devialet.

Jag har sedan min LL.M. examen arbetat i London och idag bor och arbetar jag i Paris. Jag är bolagsjurist på det franska teknologiföretaget Devialet och här trivs jag otroligt bra. Devialet är ett high-end audio företag specialiserat inom högtalare och ljudförstärkare och med över 110 patent har det prisats som en av världens mest lovande audioföretag. Det hela började som en start-up och det var i november 2016 som vi tog in 100 miljoner euro i riskkapital. Några av våra investerare är t.ex. Jay Z, Bernard Arnault, Andy Rubin och Foxconn.

Hur är det att arbeta utomlands som jurist? Vilka är de största fördelarna och nackdelarna?

– Jag har aldrig studerat i Frankrike så den franska Code Civil var för mig

Namn: Kimiya Shams
Examen: Stockholms Universitet, 2012
Yrkestitel: Legal Counsel
Arbetsplats: Devialet
Karriärmål: Arbeta med business och beslutsfattande

främmande i början men man lär sig. Det gäller att ha tålamod och att vara kreativ när man letar lagrum och rättsfall. Sedan gäller det även att göra klart för sig själv och för sina kollegor att man inte har insikt om alla franska lagar. Det juridiska systemet i Frankrike och i USA skiljer sig åt från det svenska systemet så flexibilitet behövs, samt en benägenhet att snabbt kunna förstå problemet och komma upp med lösningar som passar tidsmässigt och praktiskt.

Jag kan inte komma på några nackdelar men det finns minst hundra fördelar med att jobba utomlands, speciellt i en storstad, då du oftast jobbar i en internationell miljö och med internationella frågor. Jag jobbar i Paris men jag skriver alla olika sorters avtal för samarbeten eller distribution i Hong Kong, New York, Tokyo etc. Jag är även ansvarig för all vår immaterialrätt globalt så jag registrerar våra varumärken i USA, i Europa och internationellt via WIPO.

Att ha flera språk i bagaget underlättar även arbetet. Jag är flytande i fem

språk och det i sig innebär att jag lättare kan redigera internationella kommersiella kontrakt och prata med interna och externa klienter.

Vilka är dina bästa tips för oss som drömmer om att ta steget att arbeta utomlands som jurister?

– En svensk juristexamen är bland det bästa man kan ha, vi har det stora privilegiet att kunna studera gratis i Sverige och det skall inte underskattas. En svensk juristexamen hämmar inte ens möjligheter att flytta och jobba utomlands, utan är en springbräda till så mycket mer. Mina bästa tips är att välja specialkurser och examensarbete strategiskt och att antingen åka iväg på ett Erasmusutbyte eller att söka på egen hand. Om du inte hittar ett utländskt lärosäte som passar dina intressen och dina mål i ett utbytesprogram så sök på egen hand, detsamma gäller praktik. Om du inte hittar en praktikplats på en svensk byrå eller på en organisation i Sverige, sök utomlands. Se hemsidor som Legal500 eller Chambers&Partners där

de rankar advokatbyråer efter verksamhetsområde i varje land. Läs en LL.M. som oftast är det mest självklara valet om man vill stanna och jobba i ett specifikt land. Det absolut viktigaste är dock att våga ta chansen, att våga fråga och att våga ansöka.

Avslutande ord från Kimiya:

– Jag uppmanar alla att någon gång i livet antingen studera eller jobba utomlands! Vårt arbete som jurister är allt mer gränsöverskridande och det behövs därför jurister som kan förstå internationella strukturer och behov. Juridiken kan tes vara nationell men mycket av det vi gör i Sverige och det vi baserar våra regler och lagar på är Europeiska direktiv och internationella konventioner. Juridiken är allt mer global och därför bör framtidens jurister anpassa sig och våga ta steget ut i världen!

TEXT Christina Keskitalo
FOTO Devialet

4-SNABBA med juriststudenter som varit iväg på utbytestermin!

FABIAN LIDÅKRA, TERMIN 9 UNIVERSITY OF WESTERN ONTORIA - KANADA

1. Hur kommer det sig att du valde att studera i Kanada?

Såg det som en chans att åka till ett land man annars kanske inte lyckas ta sig till under sin livstid. Tittade nödvändigtvis inte särskilt på orten, utan var mer fokuserad på landet.

2. Tycker du att man blir mer öppensinnad efter sitt utbyte?

Jag tycker mig inte vara mer öppensinnad efter mitt utbyte. Det var inte en allt för stor skillnad mot Sverige. Folk var generellt sett mer framåt men detta är inget som påverkat mig nämnvärt.

3. Vilka misstag gjorde du (och vad ska man göra för att inte göra samma)?

Gjorde misstaget att inte vara mer förberedd. Som exempel, när jag landade i Kanada, 2 timmar från staden jag skulle studera i visste jag inte med säkerhet hur ska jag skulle ta mig dit och när jag väl var i rätt stad, hur jag skulle ta mig till mitt boende. Jag borde läst på mer om vilka transporter som fanns samt om priser som gällde så jag hade sluppit promenera med 20kg bagage i 45 minuter i -14°C.

4. Vilken var den största skillnaden mot studierna på SU?

Studierna i Kanada låg enligt mig på en högre nivå än på SU. Eleverna var dessutom mer involverade i undervisningen och det blev därför interaktiva seminarium, vilket inte alltid är fallet här hemma. Dessutom lästes flera kurser parallellt vilket innebar ett större behov av planering från min sida för att hinna med allt.

SIMON JOHANSSON OCH REBECCA ASK, TERMIN 7 BUSINESS LAW VID CHULALONGKORN UNIVERSITY - THAILAND

1. Hur kommer det sig att ni valde att studera i Thailand?

Eftersom vi är ett s.k. "juristpar" och dessutom går samma termin, ville vi gärna dela den här upplevelsen tillsammans. Vi ville till en stad som erbjuder både ett varmt klimat och ett ordentligt miljöbyte. Efter att ha sorterat bort de allra populäraste alternativen föll valet ganska naturligt på Bangkok, vilket vi är nöjda över.

2. Tycker ni att man blir mer öppensinnad efter sitt utbyte?

Ja, det kan vi absolut säga! En stor anledning till att vi ville åka på en utbytestermin var för att uppleva nya saker och ta del av en annorlunda kultur. Då Sydostasiens kultur skiljer sig väsentligt från den svenska har vi blivit tvungna att anpassa oss och fått perspektiv på en mängd saker.

3. Vilka misstag gjorde ni (och vad ska man göra för att inte göra samma)?

Det största misstaget är att vi inte tog ett boende som universitetet erbjöd. Vår klass är väldigt liten och vi har därför inte kommit i kontakt med så många andra studenter som vi hade kunnat önska. Ett annat misstag är att vi hyrde ut vår lägenhet i Sverige innan vi fick vårt Letter of acceptance. Vårt kom snabbare än förväntat, med ett ändrat startdatum, så det är värt att ha is i magen såvida man inte är helt säker på de datum som universitetet angett.

4. Vilken var den största skillnaden mot studierna på SU?

Studierna i Bangkok skiljer sig på flera sätt från SU. Majoriteten av tiden föreläser läraren framför klassen och man ges möjlighet att ställa frågor, i princip en blandning mellan en föreläsning och ett seminarium. Det funkar otroligt bra

när läraren har bra kontakt med oss studenter, men något sämre när läraren har vissa svårigheter att uttala det engelska språket. Studier vid Chula erbjuder även väldigt mycket fritid. Innan vi återvänder hem kommer vi att ha besökt åtta länder!

ELISABET BORG, TERMIN 8 UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN - USA

1. Hur kommer det sig att du valde att studera i USA?

Har alltid tyckt att språk är kul och möjligheten att åka utomlands på utbyte var redan från början en självklarhet för mig. Även om vi i Sverige generellt är bra på engelska så är juridisk engelska något helt annat och att dessutom få en inblick i helt nytt rättssystem är otroligt häftigt!

2. Tycker du att man blir mer öppensinnad efter sitt utbyte?

Definitivt! Man lär sig mycket om kulturen i det land man bor samtidigt som man får se och höra hur de uppfattar världen, inte sällan olikt ens egen syn. Dessutom får man träffa studenter från hela världen som delar med sig av sina erfarenheter och åsikter.

3. Vilka misstag gjorde du (och vad ska man göra för att inte göra samma)?

Stressa inte för mycket över tentor och uppgifter! Vi har läst längre än de flesta

amerikaner på law school och även om man är i ett annat rättssystem har de liknande juridiska problem som måste lösas på ett eller annat sätt.

4. Vilken var den största skillnaden mot studierna på SU?

Otroligt mycket mer förberedelser krävs här. Man måste i princip läsa alla sidor som anges (ja, här får man sidhänvisningar) och kunna återge alla rättsfall under lektionerna. Det finns inga föreläsningar, utan alla kurser sker i princip i seminarieform och har en blandning av amerikanska och internationella studenter. De flesta kurser är baserade på caselaw, alltså rättsfall och inte skrivna lagar. Du kan alltså hamna i en situation då du läser en hel kurs utan att använda ett enda lagrum.

PETRA WIBERG, TERMIN 8 CURTIN UNIVERSITY PERTH - AUSTRALIEN

1. Hur kommer det sig att du valde att studera i Australien?

Först tänkte jag att jag ville studera på en ort i Europa och kunde ta vad som helst bara jag kom iväg på en utbytestermin. Sedan ändrade jag mig och kände att jag ville göra det ordentligt och ville därför åka iväg långt hemifrån. Jag hade exempelvis inte gjort någon resa efter gymnasiet utan jag ville åka någonstans där jag både kunde studera och resa runt och se nya ställen. Att jag valde just Perth var egentligen en slump. Jag ville

till Sydney, men fick plats på ett universitet i Perth istället. Eftersom Australien är så pass populärt så klagade jag inte på det utan blev peppad istället då Perth har flest soltimmar i hela Australien.

2. Tycker du att man blir mer öppensinnad efter sitt utbyte?

Det tycker jag verkligen, beroende på vad för människor du får möta under din utbytestermin. Jag fick möta människor från massa olika länder och se hur de lever. Genom att ha dem, men även många andra såklart som inte var från Sverige, lärde jag mig att acceptera människors olikheter eftersom jag då mötte folk från så många olika bakgrunder och kulturer.

3. Vilka misstag gjorde du (och vad ska man göra för att inte göra samma)?

Jag rekommenderar alla att se till så ni har koll på vilka kurser ni ska välja så ni inte råkar välja en fördjupningskurs när ni inte ens har läst grundkursen. På plats var jag tvungen att välja om två av mina kurser för att de var fördjupningskurser istället för grundkurser och det var väldigt stressande och jobbigt att hålla på med det.

4. Vilken var den största skillnaden mot studierna på SU?

Skillnader mot studier på SU var att man hade flervalsfrågor på flera av tentorna, man kunde se alla föreläsningar på webben hemifrån, man fick poäng på allt man gjorde som adderades till ditt slutbetyg istället för att tentan betydde allting och man läste fyra kurser samtidigt istället för en i taget.

TEXT Harri Korhonen
FOTON Privat

Suomi 100 år

I år, närmare bestämt den 6 december firar vårt kära östra grannland 100 år som självständig nation. Detta har firats under hela året med olika utmärkelser och tillställningar i Finland och även här i Stockholm.

HUNDRA år är väl ingenting tänker de flesta svenskar gällande självständighet. Jag är beredd att hålla med. Men vilka hundra år de varit. Under de första självständighet månaderna gick Finland genom ett blodigt inbördeskrig. Under andra världskriget slogs Finland i vinterkriget och fortsättningskriget mot Sovjet. I lapplandskriget slogs istället Finland mot Nazityskland, ett land som Finland dock haft vapenbrödraskap med fram till september 1944 mot Sovjet enligt principen "min fiendes fiende är min vän". Finland har därefter balanserat en bräcklig fredsuppgörelse med en stormakts granne under flera årtionden. Våren 1992 tog Finland ett vågat steg i riktning mot väst, genom att söka EG-medlemskap.

Men är detta då Finland: krig, elände och relationsproblem med Ryssland? Nej. Ja. Men nej. Jo.

Att Finland är färgat av sin relation till Ryssland än idag är inget man döljer. Det är fortfarande en komplex relation vilket märks även i 100-årsfirandet. Rysslands

högsta politiska ledare kommer inte närvara den 6 december, vilket kanske är lämpligt då Finland faktiskt frigjorde sig från dåvarande Ryssland.

Men vad är då finskt? Vad är Finland? Jag brukar jämföra finländare med japaner. Tystlåtna, hårt arbetande med hög arbetsmoral och alltid raka och ärliga. Finland likt Japan är kända för stilren och avskalad arkitektur. Klassisk design i inredning, kläder och porslin. Finland är även väldigt musikaliskt, både i form av elektronisk musik men även klassisk musik. Nationalsporten är ishockey och ärkerivalen är givetvis Sverige. Geografiskt är landet känt för att vara de "tusen sjöarnas land". Bastu (eller sauna) är även det väldigt finskt. Finland har också någonting som kallas för sisu, ett begrepp som är svårt att översätta till svenska. Enkelt uttryckt betyder det "jävlar anamma". Men förenklat är det envishet att aldrig ge upp.

Vad firar Finland? Självständighet! Såklart. Någonting som många värderar väldigt högt än idag och kriget är fortfarande i färskt minne hos många vars föräldrar (och mor-/farföräldrar) stred i dem. Många gav den ultimata uppoffringen för självständighet, sitt liv. Varje år på självständighetsdagen har Finlands president bal vid presidentpalatset och hälsar alla 1800 gäster välkomna med handskakning. Första gästerna är alltid veteranerna från kriget.

Nästa 100 år: Jag önskar att mitt moderland fortsätter på senaste årtiondenas trend. Att växa alltmer ifrån Ryssland.

Att stå för de finska värderingarna med jämställdhet, framstående skola och verka för fred i världen genom diplomati och militära fredsuppdrag. Även utveckla EU och fortsätta vara kreativa via design, musik och konst. Bevara sisun. Fortsätta att vara lite egna och speciella högt upp i norra kalla Europa.

Hyvä Suomi. Hyvää itsenäisyyspäivää!

TEXT Harri Korhonen
FOTO Malin Westén

Pssst!

Du har väl inte missat att Juridiska föreningen har en egen resegrupp? Under de senaste åren har JF besökt länder såsom Österrike, Schweiz och USA. Vill du veta mer? Gå in på deras facebook-sida "JFs Resegrupp" eller kontakta resegrupp@jurstud.com för mer information!

FOTO Juridiska föreningen
ILLUSTRATION Thinkstock

Hör du till dem som lyssnar?

Vi vet att nyckeln till att bli en skicklig affärsjuridisk konsult ligger i förmågan att vara lyhörd.

Inte bara för kundens utmaningar och problem, utan också mot kollegor. Genom att ha en transparent kultur tar vi tillvara på all den kunskap som finns inom våra väggar, och skapar de bästa förutsättningarna för ett givande samarbete. Vill du bli en del av en advokatbyrå som lyssnar på det du har att bidra med? Kom förbi på ett samtal!

DEN MODERNA BYRÅN
CEDERQUIST.SE

CEDERQUIST

Byte av juridiskt kön

De som utmanar normer om kön och könsuttryck befinner sig i en mycket utsatt position både socialt och juridiskt. Nuvarande lagstiftning befäster tvåkönsnormen och processen för att få ändra juridiskt kön är komplicerad. För många transpersoner är möjligheten att byta juridiskt kön i princip obefintlig. I detta nummer lyfter iusbäraren frågan om transpersoners rättigheter och hälsa, med fokus på just frågan om byte av juridiskt kön.

Förklaring av begrepp

Juridiskt kön: Det kön som är registrerat i folkbokföringen, passet och på ens legitimation. Juridiskt kön framgår även av personnumrets näst sista siffra.

Cisperson: Den som identifierar sig med det kön den har blivit tilldelad vid födelsen.

Transperson: Den som inte identifierar sig med det kön den har blivit tilldelad vid födelsen.

Ikke-binär: En transperson som definierar sig bortom eller mellan de binära könen (dvs. varken som man eller kvinna).

Intersexuell: En person med anatomiska skillnader som innebär att personens kropp och anatomi (inkluderat gener, könshormoner och/eller könsorgan) inte entydigt kan kategoriseras som man eller kvinna.

Insocialiserat kön: Det kön en person tilldelats vid födelsen och uppfostrats i enlighet med.

Transmaskulin: Transperson som önskar ett mer maskulint uttryck/en mer maskulin kropp.

Transfeminin: Transperson som önskar ett mer feminint uttryck/en mer feminin kropp.

Transpersoners rättigheter

1972 Sverige var först med att tillåta personer byta juridiskt kön på laglig väg. Dock uppställdes följande krav: Personen var tvungen att vara minst 18 år gammal, svensk medborgare, ogift samt genomgå en sterilisering.

2009 I RÅ 2009 ref. 55 avlog Skatteverket en ansökning om ett namn de ansåg tillhöra "fel kön", beslutet överklagades med framgång.

2012 I Kammarrättens mål nr 1968-12 slog domstolen fast att steriliseringskravet är ett påtvingat kroppsligt ingrepp och 1 § könstillhörighetslagen stred därför mot rätten till privatliv enligt artikel 8 EKMR.

2013 Kraven om svenskt medborgarskap, att personen ska vara ogift, samt genomgå sterilisering togs bort ur lagstiftningen.

2017 Transsexualism anses än idag vara en diagnos och har diagnoskoden ICD-10 som ligger i psykiatrikapitlet.

Diagnoskoder för transpersoner: ICD-10 Diagnoskoder (Ligger under rubriken: Personlighetsstörningar och beteendestörningar hos vuxna)

F640: Transsexualism

F648: Andra specificerade könsidentitetsstörningar

F649: Könsidentitetsstörning: ospecificerad

Villkor för att ändra juridiskt kön 2017:

- Folkbokförd i Sverige
- 18 år
- Ansöka till Socialstyrelsen Rättsliga Råd.
- Rättsliga rådet fastställer om han eller hon har en annan könstillhörighet än den som framgår av folkbokföringen.
- Bedömningsfaktorer: Om han eller hon under lång tid upplevt tillhörighet till andra könet, sedan en tid uppträder i enlighet med denna könsidentitet, antas komma att leva i denna könsidentitet i framtiden.
- Du får inte vara registrerad som partner.
- Ett beslut som tillåter byte av könstillhörighet möjliggör en ansökan om könskorrigering operation.

”Länder i Europa tvångs-steriliserar fortfarande sin befolkning”

UNDER STUDIETIDEN I UPPSALA var Kerstin Burman säker på att arbetet i domstol inte var någonting för henne. När examen väl kom var åsikten en annan. Idag har hon tillsammans med de stora HBTQ-organisationerna bidragit med avgörande domar för transpersoners rättigheter. ius-bäraren har tagit reda på hur engagemanget började, samt vilka juridiska problem hon mött på vägen.

Intressesets uppkomst

I slutet av sin juristutbildning fastnade Kerstin för specialkursen Law and gender med fokus på queerteorin, en teori hon tidigare inte fått ta del av. För första gången gavs verktygen till att se lagstiftningen ur ett queerteoretiskt perspektiv, och hennes intresse för att tänka normkritiskt växte. Lagom till tidpunkten för när Kerstin skulle välja examensarbete kom en ny SOU ut, vilken låg till grund för den nya diskrimineringslagstiftningen. Denna skulle för första gången inkludera transpersoner, vilket gjorde att valet av uppsatsämne föll sig naturligt. Kerstins arbete inriktade sig på hur lagstiftaren förhöll sig till tidigare praxis och könens roll i juridiken. Till sin hjälp intervjuade Kerstin bland annat transpersoner, där kontakt med de stora HBTQ-organisationerna var av stor betydelse. Det hela blev en ögonöppnare.

– Jag förstod inte hur vi kunde ha en så odemokratisk lagstiftning för en hel grupp i samhället.

Namn-målet

Examensarbetet var bara början av Kerstins engagemang för transpersoners

rättigheter. Efter examen fick Kerstin anställning inom en anti-diskrimineringsverksamhet, där hon bestämde sig för att driva sitt första mål i domstol. Målet berörde rätten att få bära vilket namn man vill, utan att det ska bedömas i förhållande till det juridiska könet. Kerstin beskriver namn-frågan för transpersoner som problematisk, eftersom en person kunde uppfattats och känna tillhörighet till det kvinnliga könet, men ändå inte fick registrera sitt namn i linje med det om personen hade ett manligt juridisk kön. Detta ville hon förändra.

– Att inte få välja ett namn som passar med sin identitet och hur en lever är en stor inskränkning av rätten till privatliv, och det höll domstolen med om.

RÅ 2009 ref. 55 blev därmed ett av Kerstins första uppmärksammade mål. Som grund för talan använde hon sig av Europakonventionen, vilket var ovanligt vid tidpunkten. Inom branschen fick Kerstin kritik, eftersom flera ansåg hennes tillvägagångssätt att använda Europakonventionen som rättshaveri. Den hårda kritiken hindrade dock inte Kerstin från att fortsätta kampen för transpersoners rättigheter. Namn-målet var bara

en början. Med stöd från målgruppen fortsatte arbetet och nästa omtalade problem var steriliseringstvånget.

Steriliserings-målet

För att få möjligheten att byta juridisk kön krävdes det fram till år 2013 att personen steriliserade sig, oavsett om de ville genomgå könsplastik eller inte. Lagen innebar även att personen inte fick spara några könsceller för framtida bruk. I flera år hade organisationer lobbade mot politiker att kravet om sterilisering ska upphöra, utan resultat. Kerstin bestämde sig därför tillsammans med organisationer från civilsamhället och HBTQ-rörelsen att pröva frågan processvägen. Även i detta mål använde sig Kerstin av Europakonventionen och tillämpade artikel 8 och 14 (rätten till skydd för privat- och familjeliv, förbud mot diskriminering) tillsammans med regeringsformens 2 kap. 6 § förbudet mot påtvingat kroppsligt ingrepp. Kammarrättens mål nr 1968-12 var ett stort steg i rätt riktning, där domstolen konstaterade att steriliseringskravet inte längre skulle tillämpas. Det ledde till en lagändring då steriliseringskravet avskaffades året därpå.

Toppen av ett isberg

Efter målet blev Kerstin mer och mer insatt i frågorna, och det som hon trodde var den stora förändringen visade sig bara vara toppen av ett isberg. Kerstin beskriver problematiken kring hur vår lagstiftning var utformad när den kom, vilken gett konsekvenser för övriga länder.

– Eftersom det var så nytt med byte av juridisk kön exporterades Sveriges

Namn: Kerstin Burman
Ålder: 35 år
Bor: Stockholm
Examensort: Uppsala
Arbete: Jurist på LO-TCO rättsskydd och arbetar ideellt med processföring i mål om rättigheter för HBTQ-personer.
Hobby: Läsa romaner, träna, renovera hus.

regelverk till många länder. Därför finns det än idag länder i Europa som tvångs-steriliserar sin befolkning på grund av hur vår lagstiftning såg ut.

Ytterligare problem som Kerstin mött på vägen är statens syn på familjerelationer. Problemet uppstod när en person med kvinnligt personnummer skaffar barn och senare byter till manligt personnummer. I Skatteverkets registrering angavs personen trots sitt nya manliga juridiska kön fortfarande som mor, vilket ledde till förvirring och integritetskränkande situationer. Exempelvis när en vårdcentral förväntar sig att en mamma kommer med barnet till vårdcentralen, men istället kommer en pappa. Kerstin menar även att frågan berör personlig säkerhet.

– Om en person exempelvis tagit hormoner under flera år och uppfattas som en kvinna, men sedan visar legget att det är en man kan hot och hat uppstå.

Trängande samhällsbehov

Trots det stora engagemanget för trans-

personers rättigheter framhåller Kerstin att det inte är hon som äger frågan i sig, utan endast bidrar med den juridiska processen. När Kerstin skrev om transpersoners rättigheter under studietiden var hon i egenskap som juriststudent tämligen ensam som jurist om det. Kunskap om HBTQ-frågor bland jurister är något hon ser har ökat och som eftersträvarsvårt för att kunna möta alla människor och förstå deras levnadsöden. En önskan om att fler jurister engagerar sig i frågorna finns, samtidigt som hon framhåller att det är målgruppens åsikter som ska stå i fokus. Kerstin har idag en arbetsgivare som uppmuntrar och ger henne utrymme för sitt engagemang, trots det räcker tiden inte till. Konsekvensen är att hon då och då tvingas tacka nej till personer som behöver hjälp. Hon beskriver bristen av kuniga jurister i frågan som ett trängande samhällsbehov, och ser en fara i att man som jurist och inte transperson tar sig an ett mål utan förankring i målgruppen.

– I mål som ska verka samhällsför-

ändrande måste kunskap inhämtas från personerna det berör, det finns tyvärr få jurister jag känner till som jag kan hänvisa till.

Det är inte bara engagemang bland jurister som Kerstin efterlyser. En önskan om att flytta beslut om ändrat juridisk kön från Socialstyrelsens rättsliga råd till en anmälan hos Skatteverket menar hon skulle göra förfarandet enklare.

Trots att möjligheten att ändra juridisk kön blivit lättare än för 30 år sedan finns det fortfarande mycket kvar. I framtiden hoppas Kerstin därför att politiker tagit ett samlat grepp i frågan, och slutar blunda för det faktum att en hel grupp i samhället utsätts för lagstiftning som släpar efter. Hon menar även att ökad kunskap och modernare lagstiftning bidrar till att behovet av domstolsprocesser minskar.

TEXT & FOTO Matilda Gustafsson

”Jag har ett kön som inte går att tillhöra varken juridiskt eller socialt”

PERSONER MED ETT ANNAT KÖN än det som tillskrevs vid födelsen kan få rätt att byta juridiskt kön. Men för icke-binära personer är möjligheterna inte desamma. Tomas är icke-binär och fick avslag på sin ansökan om byte av juridiskt kön till man, trots att det finns journalanteckningar som visar att Tomas är påtagligt mer bekväm med att könas som man än som kvinna.

AR 2015 presenterade Folkhälsomyndigheten studien Häl-san och hälsans bestämningsfaktorer bland transpersoner. Det är den hittills största svenska folkhälsoenkäten om transpersoner och resultatet vittnar om psykisk ohälsa, diskriminering och lågt förtroende för samhällsinstitutioner bland transpersoner. Varannan tillfrågad uppgav att de avstår från att gå ut ensamma av rädsla för att bli överfallna eller på annat sätt ofredade. Över hälften hade utsatts för kränkningar under de senaste tre månaderna. Omkring en tredjedel angav att de någon gång försökt ta sitt liv.

Den tvåkönade modellen är fast förankrad i juridiken; lagen erkänner bara ett manligt och ett kvinnligt kön. Det finns en debatt om införandet av ett tredje juridiskt kön och länder såsom Indien, Kanada och Australien har redan infört ett tredje juridiskt kön för icke-binära och intersexuella personer. En sådan lösning har ännu inte fått genomslag i svensk politik.

Tomas är icke-binär och har pronomenet den. Eftersom den är transmaskulin, har ett maskulint uttryck och en maskulin kropp, utgår de flesta från att den är man.

– För många icke-binära är det viktigaste att slippa bli läst som det kön de är insocialiserade som. För mig innebär det att viktigast är att inte bli könad som kvinna.

År 2015 sökte sig Tomas till könsutredningen för att kunna få tillgång till maskuliniserande vård. För somliga kan det ta ett år innan de blir kallade till ett första möte. För Tomas tog det 90 dagar.

– För mig gick könsutredningen snabbt. Jag har länge varit klar över att jag är transperson och har varit öppen med det länge. Jag har kompisar för vilka det tagit två år.

”Trans är inte att vara född i fel kropp”

Av Tomas journaler framgår att den under sin utredning fått olika diagnoser av olika läkare. Enligt en journalanteckning är F640 Transsexualism huvuddiagnos, och enligt en annan anteckning är huvuddiagnosen F648 Andra specificerade könsidentitetsstörningar.

– Bara användandet av ordet ”könsidentitetsstörningar” är ett tecken på hur samhället betraktar det här, säger Tomas. År 2016 beslutade Världshälsoorganisationen, WHO, att ta bort transsexualitet

från listan över psykiska diagnoser. I Sverige är det fortfarande en diagnos att vara transperson, men Socialstyrelsen har meddelat att de avser följa WHO:s exempel. Diagnoskoderna för transpersoner i ICD-10 ligger idag under rubriken ”Personlighetsstörningar och beteendestörningar hos vuxna”.

– Det låter ju väldigt förlegat, men det är inte heller så längesedan homosexualitet klassades som en psykisk sjukdom. Mycket av sånt här ligger väldigt nära i tiden. Jag har liksom vänner som tvångsteriliserats.

En vanlig framställning av transsexualitet är att en transperson är ”född i fel kropp”. Den bilden stärker tvåkönsnormen och synen på kön som något rent biologiskt; de som inte definierar sig med den könsidentitet de blir tilldelade vid födelsen är födda i fel kroppar. Tomas menar att transfrågan borde leda till en diskussion om kön och könsidentitet och ifrågasättande av vad kön är. Istället blir slutsatsen ofta att alla själva ska ha rätt att bestämma vilket kön de vill tillhöra, en slutsats som på intet sätt utmanar uppfattningen om två biologiska kön och som helt utelämnar icke-binära och intersexpersoner.

– Jag upplever att jag vill att folk ska tro att jag är en kille, för alternativet är att de tror att jag är en tjej. Jag har ett kön som inte går att tillhöra varken juridiskt eller socialt.

Tomas menar att det finns ett starkt motstånd till att frånga tvåkönsmodellen. Ett exempel på det är hanteringen av intersexpersoner, dvs de som föds med s.k. ”ökänd könsidentitet”, där läkare inte kan fastställa om barnet är en flicka eller

pojke. Intersexpersoner kan komma att korrigeras och plastikopereras vid födelsen för att fysiskt se ut som antingen en pojke eller flicka och uppfostras sedan i enlighet med det kön de fått tilldelat.

– Det visar också på hur viktigt det är i samhället att könsbestämma människor, säger Tomas.

Våld och trakasserier

Tomas juridiska könstillhörighet är kvinna. Det står i passet, framgår av personnumret och folkbokföringen. En snabb sökning på Merinfo.se och det står att Tomas är kvinna, något som har lett till att den ibland ljuger om sitt efternamn.

– Om någon ser att jag är folkbokförd som kvinna så förstår de antingen att jag är trans eller så frågar de mig om det, vilket innebär att jag då måste prata om min könsidentitet trots att jag inte vill. För Tomas betyder ett byte av juridiskt kön en minimerad risk att andra får reda på att den fick könet kvinna tilldelat vid födelsen. Att vara öppen som transperson innebär en stor risk att utsättas för våld, något som bland annat framgår av Folkhälsomyndighetens rapport.

– Jag har blivit utestängd från sammanhang och trakasserad på grund av att jag är transperson. En gång blev jag och en kompis upptryckta mot en vägg och kissade på av en grupp män, medan de skrek förnedrande ord, säger Tomas.

Vägras ändra juridiskt kön

För att byta juridiskt kön kräver lagstiftningen att du sedan en lång tid upplever att du tillhör det andra könet och uppträder i enlighet med denna könsidentitet. Vad som gäller för de som varken är män eller kvinnor föreskrivs inte. Det Tomas har att välja på är de två juridiska kön staten erbjuder och på de premisserna har den fattat ett beslut om vilket av alternativen som passar minst dåligt.

Lagstiftaren har i förarbeten understrukit att individens egna uppfattning i dessa frågor ska ges företräde. Men att Socialstyrelsens rättsliga råd avslog Tomas ansökan om byte av

juridiskt kön var relativt väntat, menar den.

– Samtidigt är det många som är eniga om att lagen går att tolka så att även transfeminina och transmaskulina omfattas. Det finns ju ett tolkningsutrymme.

Rättsliga rådet har haft tillgång till journalanteckningar, av vilka tydligt framgår att Tomas sedan tidig ålder har känt ett mycket stort obehag inför att könas som tjej. Det framgår också att den under många år haft ett maskulint uttryck och uppfattats som man av omgivningen. I sitt beslut skriver rättsliga rådet trots det att Tomas endast uppfattats som man under ca fem månader. Rättsliga rådet har vidare i sitt yttrande framhållit att Tomas inte har fått diagnosen «transsexualism», vilket i sig är ett felaktigt påstående. Tomas har vid olika tillfällen fått olika diagnoser. För två år sedan angavs transsexualism som huvuddiagnos och diagnosen är antecknad i journalen. Frågan är också hur relevant diagnosen är då det inte finns något krav på diagnos för att byta juridiskt kön.

Tomas har överklagat beslutet till Förvaltningsrätten. Processen är lång och energikrävande.

– Det enda rimliga vore att införa ett ytterligare könsalternativ som både går att byta till och tillskrivas vid födelsen, men tills dess måste lagen tillämpas så att alla har möjlighet att välja det könsalternativ de mår bäst av!

Not: Tomas heter egentligen något annat

TEXT Ingrid Öhrn

ILLUSTRATION Fredrika Lageryd

Hästtjejen som blev hästjurist

EN KYLIG FREDAGSEFTERMIDDAG i oktober ringde iusbäraren upp hästjuristen Frida Treschow, som bor och jobbar i Göteborg, för att prata om hennes arbete och hennes bok "Hästjuridik i vardagen". Det blev ett trevligt samtal och det märktes tydligt att Frida trivs med sitt yrkesval.

ATT Frida blev jurist var en ren slump, hon har alltid haft ett stort hästintresse och ville till en början utbilda sig till expert inom hästhållning i Flyinge. Men när hon läste upp sina gymnasiebetyg fastnade hon för den sista kursen hon läste på Komvux – rättskunskap – och bestämde sig för att söka till juristprogrammet i Lund i stället. Efter sin examen år 2010 jobbade Frida med affärsjuridik under flera år, både på Advokatbyrån Hannes Snellman i Stockholm och på Setterwalls Advokatbyrå i Göteborg. Samtidigt som Frida arbetade på Setterwalls satt hon ting i Varbergs tingsrätt och det var där idén till boken "Hästjuridik i vardagen" kläcktes.

– Varberg är Sveriges kanske mest hästtäta kommun så Varbergs tingsrätt hanterar en hel del hästtvister. Jag insåg då att både amatörägare såväl som större hästägare hade dålig koll på vad som gäller. Därför tvistades det en hel del om hästar och ofta var köpeavtalen inte tillräckligt utförliga eller så saknades avtal helt och hållet, säger Frida.

"Hästjuridik i vardagen" riktar sig främst till hästägare utan juridisk bakgrund men används även av praktise-

rande jurister och innehåller tips, exempel och olika typer av standardavtal. Boken har sålt bra och fått stor uppmärksamhet i hästbranschen och tack vare den har Frida fått ta sig an många uppdrag med häst-anknytning. Numera får hon samtal nästan varje dag från personer som vill ha rådgivning avseende hästjuridik. I början av 2017 startade Frida den egna byrån Treschow & Karlsson tillsammans med en kollega från Setterwalls. Ganska kort därefter blev de kontaktade av Advokatfirman Wählin som ville gå samman med dem och sedan september i år är de en del av Advokatfirman Wählin.

Hästjuridik är en ovanlig nisch och endast ett fåtal jurister arbetar med hästjuridik i Sverige, så det finns mycket att göra inom området. Omkring 80 procent av Fridas arbetstid upptas av ärenden om hästar, dessutom har hon biträdande jurister som hjälper henne med de ärendena.

– Det finns ett stort behov av hästjurister, säger Frida.

De vanligaste hästtvisterna rör köp där köparen är missnöjd över att hästen inte motsvarar förväntningarna. Frida försöker i stor utsträckning få parterna att förlikas men en stor del av tvisterna går ändå till domstol. Vid tvisterna i domstol har parterna en tung bevisbörda, detta då domarna sällan har någon större kunskap om hästar men också för att man tillämpar köp- och avtalslagarna som är dåligt anpassade för djurtvister.

– Det är betydligt svårare att avgöra vad som är att anse som ett fel på en häst jämfört med exempelvis en stol. Det har pratats om att införa en särskild köplag för djur men någon sådan har ju inte kommit ännu, säger Frida.

TEXT Oscar Gustafsson
BILD Advokatfirman Wählin

Framtiden för juridik är gränsöverskridande. Vill du vara en del av ett ambitiöst team som gör skillnad över hela världen? Välkommen med din ansökan.

Just nu söker vi kvällssekreterare och sommarnotarier. Välkommen att läsa mer på <https://www.whitecase.com/careers/stockholm>

”Våld mot djur leder sällan till åtal”

MÅNGA ÄR AV UPPFATTNINGEN ATT SVERIGE har ett starkt djurskydd och en djurvänlig lagstiftning. Men i själva verket är djurens juridiska status inte särskilt hög. Iusbäraren har träffat Eva Diesen, föreläsare vid genusvetenskapliga institutionen och aktiv i nätverket Human Animal studies, för att prata om processuella rättigheter för djur.

SVENSK rätt har djur legal status som egendom; de är rättsobjekt. Ett djur som utsatts för djurplågeri får inte brottsofferstatus och har ingen rätt att bli företrätt i domstol. Utan ett eget ombud är chanserna betydligt mindre för att åtal ska väckas och leda till en

fällande dom. Eva Diesen anser att djur bör medges juridisk personstatus och bli erkända som rättssubjekt.

– Det kan till exempel handla om rätten att få en juridisk företrädare och möjligheten till att fler döms för brott mot djur.

Ett rättsfilosofiskt argument i debatten om djurs rättigheter är att endast den som har skyldigheter kan ha rättigheter. Diesen menar dock att det argumentet inte stämmer överens med hur lagstiftningen ser ut idag.

– Juridisk personstatus är något alla människor får med födseln. Små barn har inga skyldigheter men de är ändå rättssubjekt, säger hon.

Vid fall av brott mot barn där föräldrarna är misstänkta eller av annan anledning inte kan ta tillvara barnens intresse tilldelas barnen egna juridiska ombud eller särskilda företrädare. På samma sätt skulle vi kunna göra med djur, menar hon, och tillägger att det inte finns

några lagsystematiska hinder för en sådan lösning.

”Viktigt att förkastliga gärningar faktiskt leder till fällande dom”

Vad spelar det då för praktisk roll att djur inte tillerkänns brottsofferstatus? Kanske är det inte uppenbart varför djurs rätt till en företrädare skulle vara nödvändig när djur ändå inte kan ta del av ekonomisk kompensation såsom skadestånd eller liknande. Ett djur vet ju inte om att det får upprättelse.

– Om djur får juridisk brottsofferstatus kan de få brottsskadeersättning. I praktiken genom att exempelvis djurhem kan söka pengar från Brottsofferfonden för att ta hand om brottsutsatta djur.

Eva Diesen tar ett exempel från ett fall där en man hade tagit sin flickväns husdjur, en iller, och doppat dess tassar i kokande vatten. Flickvännen anmälde mannen för djurplågeri, men ville sedan inte fortsätta medverka i processen eftersom hon försökte undvika all kontakt med mannen. Polisen lade ner ärendet. Om illern blivit tilldelat ett ombud hade mannen kunnat åtalas och fällas oberoende av sambons medverkan. Ombudet hade kunnat begära att polisen skulle inhämta till exempel veterinärintyg eller höra vittnen, menar Diesen.

– Det är viktigt i ett samhälle att förkastliga och kriminaliserade gärningar faktiskt leder till fällande dom.

Ett skäl till att ta brott mot djur på större allvar är att den som döms för djurplågeri kan åläggas djurförbud och får svårare att begå nya brott mot djur. En annan anledning är att det går att se samband mellan människors våld mot djur och våld mot andra människor, menar hon.

– Det finns till exempel många fall där män utövat våld mot både sin kvinnliga partner och mot hennes husdjur. Men våldet mot djuret leder sällan till åtal.

Anledningen är processekonomisk. Enligt regeln om förundersökningsbegränsning väljer åklagaren bara att åtala för de brott som har högst straffvärde. De brott som inte kan leda till längre

straff för gärningspersonen väljs bort och den praktiska konsekvensen blir i djurplågerifallen att mannen inte kan åläggas djurförbud.

– Om kvinnan sedan vill separera från gärningsmannen kan han använda djuret som påtryckningsmedel och vägra lämna det ifrån sig. En inte ovanlig följd är att hon då stannar kvar i relationen av hänsyn till djuret.

Eva Diesen

Djurskydd – för vems intresse?

Den centrala lagstiftningen på djurrättens område är djurskyddslagen och djurplågeristadgandet i brottsbalken. Djurplågeristadgandet förbjuder att djur otillbörligen utsätts för lidande, medan djurskyddslagen innehåller bestämmelser om hur djur ska behandlas. Djurplågeri ligger under brottsbalkens kapitel 16 med rubriken ”Om brott mot allmän ordning”.

– Detta tyder på att brottets skyddsintresse inte är djurets välfärd, utan intresset blir andra människors frid. Utgångspunkten är att människor brutaliseras av djurplågeri. Den som gör sig skyldig till djurplågeri begår alltså ett brott mot allmän ordning och inte mot djuret som utsatts.

Djurskyddslagen diskuteras ofta i förhållande till djurens situation inom djurnäringen och problematiken består till stor del av en intressekonflikt mellan näringen och djurens bästa. Det är Jordbruksverket som är högsta ansvariga myndighet och utfärdar föreskrifter om

djurhållningen, något Diesen ser som problematiskt.

– Jordbruksverket står med ena foten i djurskyddet och andra foten i näringsintresset. De lyckas inte hålla stånd mot näringsintressena, vilket leder till försämringar i djurskyddslagstiftningen.

Ett av Jordbruksverkets senaste beslut, vilket fått mycket kritik i såväl media som av experter, handlar om att göra svensk grisuppfödning mer konkurrenskraftig. Beslutet innebär att griskultingar nu kommer att tas från sin mamma redan vid tre veckors ålder, istället för fyra veckor som tidigare var kravet.

– Vi borde återinföra en djurskyddsmyndighet som arbetar för djurens välfärd och som inte behöver göra avvägningen gentemot näringen. Näringsintressenterna har starkare resurser och kommer alltid arbeta för en effektiv livsmedelsproduktion. Djurrättsorganisationerna har inte en chans.

En jämförelse med miljörätten

Miljöorganisationer ges idag möjlighet att delta i beslutsprocesser och överklaga beslut i naturskydds- och miljöfrågor. De har även talerätt mot den som bedriver miljöfarlig verksamhet. Det finns ingen motsvarande rätt för djurrättsorganisationer när det kommer till djurskyddsfrågor.

– Här är det rimligt att ställa frågan om varför det ska gå att föra miljöns talan men inte djurens.

Eva Diesen anser att vi borde snegla på miljörättens systematik för att utveckla djurrätten och samla alla lagar som rör djur i en djurbalk. Hon understryker att rättigheter inte är något konstant genom historien och att vilka som tillerkänns rättigheter har förändrats över tid.

– När miljöbalken trädde ikraft fick miljörätten en ökad status. Genom att uppgradera djurs juridiska status kan även bilden av djurrätten förändras. Vi ska inte vara för begränsade i vår syn på vad vi kan åstadkomma med juridiken.

TEXT Ingrid Öhrn

PORTRÄTT Privat FOTO Thinkstock

Folkfördrivning och folkrätt

FOLKRÄTTENS verktyg är svaga mot regimer som terroriserar sitt folk. Principen ”responsibility to protect” (R2P) antogs av FN:s generalförsamling år 2005. Den är ”soft law” som lyckats i några fall, bl.a. i Kenya 2008 när det politiska våldet kunde hejdas genom diplomatisk press. Ofta är dock R2P en papperstiger, vilket kanske är svårundvikligt när chanserna till dokumentation är små såsom i Nordkorea.

Men om miljoner flyktingar kan berätta allt? Bara i Sverige finns över 150 000 syrier. Ryssland krigar för diktatorn Assad och blockerar i FN:s säkerhetsråd (UNSC) allt som kan försvaga honom. Den förhärskande praktiken har resulterat i att Assad får fördriva alla han vill men mottagarstater får inte stödja deras frihetskamp i exil, för då lägger vi oss i Syriens angelägenheter. Ryssland pepprar dock ohämmat Europa med desinformation och utnyttjar flyktingkrisen för att stärka främlingsfientliga och Putin-lojala partier, medan Assad sänder ut flyktionspionage mot dissidenter.

I Myanmar (Burma) ökar våldet mot muslimska rohingyas, som utgjort runt en tredjedel av befolkningen i delstaten Rakhine. Den 11 oktober rapporterade New York Times hur regeringssoldater avrättat rohingyas summariskt, halsuggit pojkar, gruppvåldtagit flickor och bränt ihjäl hela familjer. Enligt The Guardian den 25 oktober med Läkare Utan Gränser som källa, har flyende flickor, i några fall yngre än tio år, våldtagits i jungeln och får vård i Kutupalonglägret på Bangladeshs sida om gränsen.

Myanmar, som stöds diplomatiskt av de permanenta UNSC-medlemmarna

Esther Htusan på Associated Press blev 2016 första burmesiska journalist att få Pulitzerpriset.

Ryssland och Kina, registrerar 135 etniska grupper men inte rohingyas, som inte erkänns höra hemma där de bott i generationer. De fränkänns grundläggande rättigheter och deltagande i landets fredsförhandlingar. De kallades i folkräkningen år 2014 bengaler; troligen en förberedelse för den massdeportering till Bangladesh som nu sker under förövändning att slå ner gerillan ARSA.

Den burmesiska journalisten Esther Htusan skriver i Toronto Star den 6 oktober: ”Särskilt Bangladesh har försökt förmå Burma att hejda strömmen av flyktingar som anstränger det fattiga landet. Redan före den exodus som pågår nu hade hundratusentals rohingyas flytt från Burma efter decennier av förföljelser. Aung San Suu Kyi säger att säkerhetsstyrkornas operationen slutade i början av september men enligt vittnen

fortsätter byar i området att brännas ner”.

Det borde ringa klockor i Bangladesh, vars självständighetskamp 1971 angreps av Pakistans militärregim med en brutalitet som fick nära tio miljoner bengaler att fly till Indien. Då ansåg Indira Gandhis regering att det inte var Pakistans ensak och gick in för att stoppa blodbadet.

De folkfördrivande regimerna har nu för stort geopolitiskt övertag. Om vi som tar emot flyktingar inte aktivt kan stärka dem mot deras förföljare blir också integrationen för svår. Här finns en lucka i folkrätten som väntar på att fyllas.

TEXT David Munck
(Skribenten sitter i styrelsen för Föreningen Syrien Sverige).
FOTO Privat

Sugardejting – i en juridisk gråzon?

SEDAN VÅR NUVARANDE SEXKÖPSLAG trädde ikraft vittnar statistiken om att antalet sexköp har minskat. Med en stark sexköpslag skapas istället nya sätt att profitera på kvinnokroppen, menar kriminologen och genusvetaren Nina Rung.

Av sugardejtingsajterna beskrivs sugardejting som ett ömsesidigt fördelaktigt förhållande, men enligt Nina Rung är det svårt att se någon jämlikhet.

– Jag tänker att det aldrig kan handla om ömsesidighet när premisserna är att den ena ska vara ung och vacker och den andra ska ha maktmedel i form av ekonomi.

De senaste fem åren har Rung utrett våld och sexualiserat våld mot barn inom Stockholmspolisens. Hennes erfarenheter av de som söker sig till den här typen av sajter är att det ofta är yngre tjejer med en bakgrund av sexuell utsatthet eller som använder sex som självskada och, på andra sidan, äldre män.

– De här männen har en oproblematiske idé om vad de gör, alltså köper unga tjejers kroppar.

Sugardejting har fått stor uppmärksamhet i media efter att en av sajterna marknadsfört sin verksamhet utanför skolor med reklamtexten ”0,- i studielån? Dejta en sugar daddy”.

– Man behöver vara klar över att det här inte är någon vanlig dejtingsajt. Företagen riktar sig till unga människor i ekonomiskt svåra situationer.

Sajten ifråga har även använt sig av annonstexter som presenterar sugardejting som ett bättre alternativ till att köpa sex av prostituerade. Internationella

Foto: Infinity Studio

Företagen ställer ofta krav på att medlemmarna ska vara över 18 år, men i praktiken hindras inte minderåriga från att registrera sig. Rung lyfter exemplet med avslöjandet av SVT-chefen som på en sugardejtingsajt trodde att han chattade med en 14-åring. I själva verket var 14-åringen en journalist från Expressen.

– Det blev så otroligt tydligt hur lätt det är att registrera ett konto, berätta att man är 14 år och därefter få frågan om att sälja sin oskuld, säger hon.

Idag sägs sugardejting ligga i en juri-

Åklagarkammaren har nu startat en förundersökning och ska pröva företagets verksamhet mot kopplerlagstiftningen.

– Det är ingen hemlighet att köp av sexuella tjänster är vanligt förekommande på den här typen av sajter, säger Rung.

Foto: David Munck

disk gråzon, något Nina Rung ställer sig kritisk till.

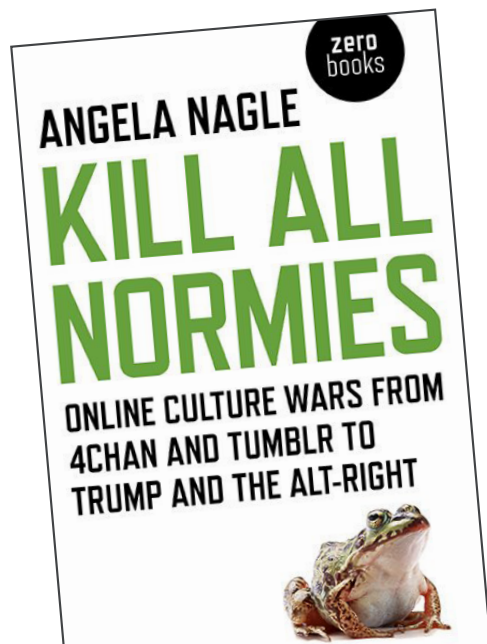
– Jag ser inte varför det skulle vara en gråzon. Koppleri är att främja möjligheten till sexköp. Tidigare har det handlat om någon typ av fysisk miljö, exempelvis att man hyr ut ett rum i sin lägenhet. Här är det istället ett digitalt rum där män ges möjlighet att köpa kvinnor och barn.

Enligt Rung är det tydligt att sugardejtingsajter är forum där köp av sexuella tjänster främjas. Hon tror dock inte att den pågående förundersökningen kommer leda till åtal och fällande dom.

– Vi har inte riktigt hängt med i den digitala utvecklingen. Till exempel har ingen hittills dömts för våldtäkt över nätet, utan brotten rubriceras då istället som sexuellt ofredande eller liknande. Vi måste börja se på brott som begås över nätet som att de begås i ett annat rum, men att det inte är mindre brottsligt för det.

TEXT Ingrid Öhrn

Hatkulturen på nätet

Författare: Angela Nagle
Titel: Kill all normies
Förlag: Zero Books 2017

VID Medborgarplatsen i somras pågick en protest mot utvisningar när en barbant Rossana Dinamarca (v) fotades bredvid några unga afghaner. Katerina Janouch, med över 30 000 följare, twittrade bilden och texten "Trappan är mer effektiv än Tinder". Janouch sa senare "ensamkommande utnyttjats av socialarbetare och så kallade batikhäxor", att "ibland behövs lite grov satir" och att Dinamarca

ville "ragga röster". Hon tillade dock "givetvis menar jag inte att hon på allvar är där för att få ett ligg".

Oavsett vad Janouch menade var hatstormen igång. Den gällde enligt Dinamarca alltifrån hennes könsbehåring till dödshot. «Trots att Janouch tog bort tweeten dagen därpå har jag fortsatt få meddelanden om att jag är en landsförrädare, att jag ska hålla ihop benen och att jag borde utvisas».

Denna sortens nätkultur analyseras av Angela Nagle i *Kill all normies*. Boken har fokus på USA, där det talas mer om ras än om invandring. *Normies* är ett slangord för folk inom vad som i Sverige ofta kallas mainstream, åsiktskorridoren eller politisk korrekthet. Näthatare skriver att normies ska dödas. Nagle förklarar begrepp som *doxxing*, där personuppgifter sprids för hemfridsbrott och telefonterror, och *DDos* (överbelastningsattack).

Nagle kritiserar också det ändlösa tävlandet i anklagelser om rasism, homofobi, och kulturell appropriering inom den urspårade vänstern. Där är det, om man vill bli stjärna för dagen, för ordinärt att bemöta t ex verklig rasism men häftigare att hänga ut en schysst person för ett fel som man var först med att hitta. Detta har enligt Nagle förstört solidaritetsrörelser och banat väg för den motreaktion som är bokens huvudtema och som hjälpte Trump till makten, ett skeende Nagle liknar vid buspojken som ständigt ropade "vargen kommer". Nu är vargen här men det är svårt att veta när den menar allvar.

Bokomslaget pryds av grodan Pepe. Den är ett meme hos "alternativhögern" (som nu rekryterar bland unga svenska män) för att invigda ska förstå skämtet. I en ny artikel, *Goodbye Pepe*, tror dock Nagle att hennes bok redan börjar bli inaktuell efter rasupploppet i Charlottesville. Marschen för vit makt beskriver hon vara helt allvarlig och leddes av "tungt beväpnade milismän, inte nördar i källaren". Samtidigt stärks ju bokens tes att näthatet får effekter IRL.

Idén att det är coolt att spränga civilisatoriska tabun spårar Nagle till Markis de Sade, vars förnedrande av prostituerade gav upphov till ordet sadism, och hos den mer progressivt institutionskritiska "motkulturen" på 60- och 70-talet (i Sverige skrev Carl Johan De Geer "KUKEN" på svenska flaggan, vilket kallades konst). Nu sabbar de Sades efterföljare karriärer på internet. Tjejer som kritiserat sexism i dataspel har mött publika hot och hat på en nivå som Nagle förut menar var "reserverad för få andra än barnamördare". Andra drabbas av hämndporr eller falska tweets som sprids i deras namn. Nagle ser en farlig anti-social tidsanda och appellerar passionerat till oss alla att skapa något nytt.

TEXT David Munck

iuridiska iulklappsrim

Med vilka presenter skämmer man bort en juriststudent under julen? Gissa klappen genom att klura på iusbärarens iulklappsrim. Rätt svar finner du på sidan 31.

TEXT Vida Tenhunnen Salehi ILLUSTRATION Fredrika Lageryd

1. Från familjen

Det ekar i din plånbok
Hur fan ska du ha råd med en lagbok?
Du har dessutom ätit nudlar i en månads tid
Vi tycker att du är i behov av lite ekonomisk frid
Här får du därför ett kuvert
Fullt med något som lättar på din misär!

Klappen: _____

2. Från syskonen

Termen är snart slut
Och du har verkligen gett allt ditt krut
Ryggen värker, huvudet likaså
Bättre än så här ska du faktiskt må
Så sätt på dig badrocken och de mjuka tofflorna
Och slå dig ner i väntrumssofforna
Knådandet är snart ett faktum
I lugnet av ett harmoniskt rum

Klappen: _____

3. Från partnern

Blek har du blivit min kära
Med ögon matta och vitorna skära
Paragrafer är det enda du ser
Och när du hittar en lösning på ett case är enda gången du ler
Men det ska vi ändra på kan jag lova
Ty långt bort från Sverige ska du få njuta av denna gåva

Klappen: _____

4. Från bästa vännen

Nariga händer som bläddra i böcker
Du har suttit still så länge att du fått rötter
Huden spricker och blöder
En önskan om något helande glöder
När den goda doften inkapslar dig
Slipper jag lida av att du glömmer att en ibland måste duscha sig

Klappen: _____

5. Från mormor

Kära barn, äter du som du ska?
Härifrån sett tycks du faktiskt inte må så bra
Dagarna i ända sitter du vid skärmen
Och skriver obegripliga saker i den där pluggpärmen
Du har alltid en kaffekopp och chokladkaka bredvid dig
Men det tomma kylskåpet oroar mig
Jag har lärt mig att googla nu
Och hittat något som lättar på mitt huvudbry
Varje månad får du hem något från Lina
Så blir matlagningen inte längre någon pina!

Klappen: _____

FRÅGA arbets- rättaren REBECCA

REBECCA HENRIQUES arbetar som arbetsrättsjurist och förhandlare hos Transportföretagen som är en samarbetsorganisation för arbetsgivar- och branschförbund inom transportnäringen. Rebecca har juridikexamen och en fil. kand. i personal- och arbetslivsfrågor. Hon ansvarar även för den årliga sammanställningen av Karnovs författningssamling i arbetsrätt.

Har du också en
arbetsrättsfråga som
du vill få svar på?
Mejla till [arbetsratt@
jurstud.com](mailto:arbetsratt@jurstud.com)

Nyanställd som vill vara julledig

Fråga: Tjena, jag har börjat arbeta på ett nytt företag 1 september och skulle vilja vara ledig 3 veckor vid jul och nyår. Visst har jag rätt till 25 dagar eller hur funkar det?

Svar: Tack för din fråga! Huvudregeln i semesterlagen är att varje anställd har rätt till 25 semesterdagar precis som du själv skriver i din fråga. Undantaget från huvudregeln är att en anställd som påbörjar sin anställning efter den 31 augusti under semesteråret endast har rätt till fem semesterdagar i den nya anställningen. Lagstiftaren förutsätter att man haft fyra veckor sammanhängande semesterledighet under sommaren och att man därför inte ska kunna få "dubbla" semester-

perioder vid byte av arbetsgivare efter sommaren.

För dig innebär det att eftersom du anställdes efter den 31 augusti har du rätt till fem semesterdagar fram till 1 april. Du får dina nya semesterdagar varje år den 1 april. Notera att om det står något annat i kollektivavtal eller i ditt anställningsavtal så gäller det.

Du som anställd har rätt till fyra veckors sammanhängande ledighet någon gång under juni-augusti och den rättigheten gäller inte under jul och nyår. Mitt tips är därför att om du önskar ta ut en längre semester under jul och nyår så ansök om det i god tid så att din arbetsgivare inte lägger ut fyra veckor under sommaren som du vill använda dig av senare under året.

Studieledighet för självstudier?

Fråga: Hej, jag har alltid älskat att fotografera och funderar nu på att ta tjänstledigt för att kunna ägna mig åt detta på heltid under ett halvår. Min tanke är att jag eventuellt ska läsa en kvällskurs om fotografering och ljussättning och parallellt lägga dagtid på att utveckla mitt fotograferande. Jag har lyft frågan med min arbetsgivare om tjänstledighet för studier och min arbetsgivare skulle kolla upp om det är möjligt. Har jag rätt att vara ledig för kompetensutveckling på egen hand?

Svar: Hej och tack för din fråga! Kul att du vill utveckla ditt intresse för fotografering!

Enligt studieledighetslagen har man som anställd rätt till ledighet för utbildning. Detta gäller oavsett vilken position man har på arbetsplatsen. För att du som anställd ska kunna nyttja rätten till studieledighet så krävs det att du har varit anställd hos din nuvarande arbetsgivare antingen under de senaste sex månaderna eller sammanlagt tolv månader under de senaste två åren. I din fråga framgår det inte hur länge du varit anställd så vänligen kolla upp att du är kvalificerad att ansöka om tjänstledighet enligt studieledighetslagen. Arbetsgivaren har vissa begränsade möjligheter att skjuta upp begärd ledighet till maximalt 6 månader. Det kan också vara bra att veta att studieledighetslagen reglerar rätten till själva ledig-

heten och innehåller inte någon skyldighet för arbetsgivaren att utge lön under studieledigheten.

Lagens huvudregel är att anställda har rätt till ledighet för utbildning. Ändamålet med ledigheten ska vara att delta i viss kurs eller undervisning. Som anställd har du därför rätt att fritt välja ämne för utbildningen. Det finns inget krav på att utbildningen ska vara av värde för de arbetsuppgifter som hänger samman med din nuvarande anställning och roll. Det finns därför en möjlighet att vara ledig för att utbilda sig för ett nytt yrke även om det skulle innebära flera år av tjänstledighet.

Det krav som ställs på utbildningen eller kursen är att det ska vara en viss planmässighet i studierna. Det innebär att rena självstudier utan någon anknytning till studieplan vid skola, universitet eller annan utbildningsinstitution inte ger rätt till studieledighet. Studier av hobbykaraktär eller återhämtningsbetonad kurs, exempelvis yogakurs, ger inte heller rätt till studieledighet. Detsamma gäller vanligtvis även deltagande vid konferenser, kongresser eller enstaka föredrag.

I din specifika situation där du ska utbilda dig själv och kompetensutvecklas på dagarna utan koppling till studieplan vid skola b e h ö v e r

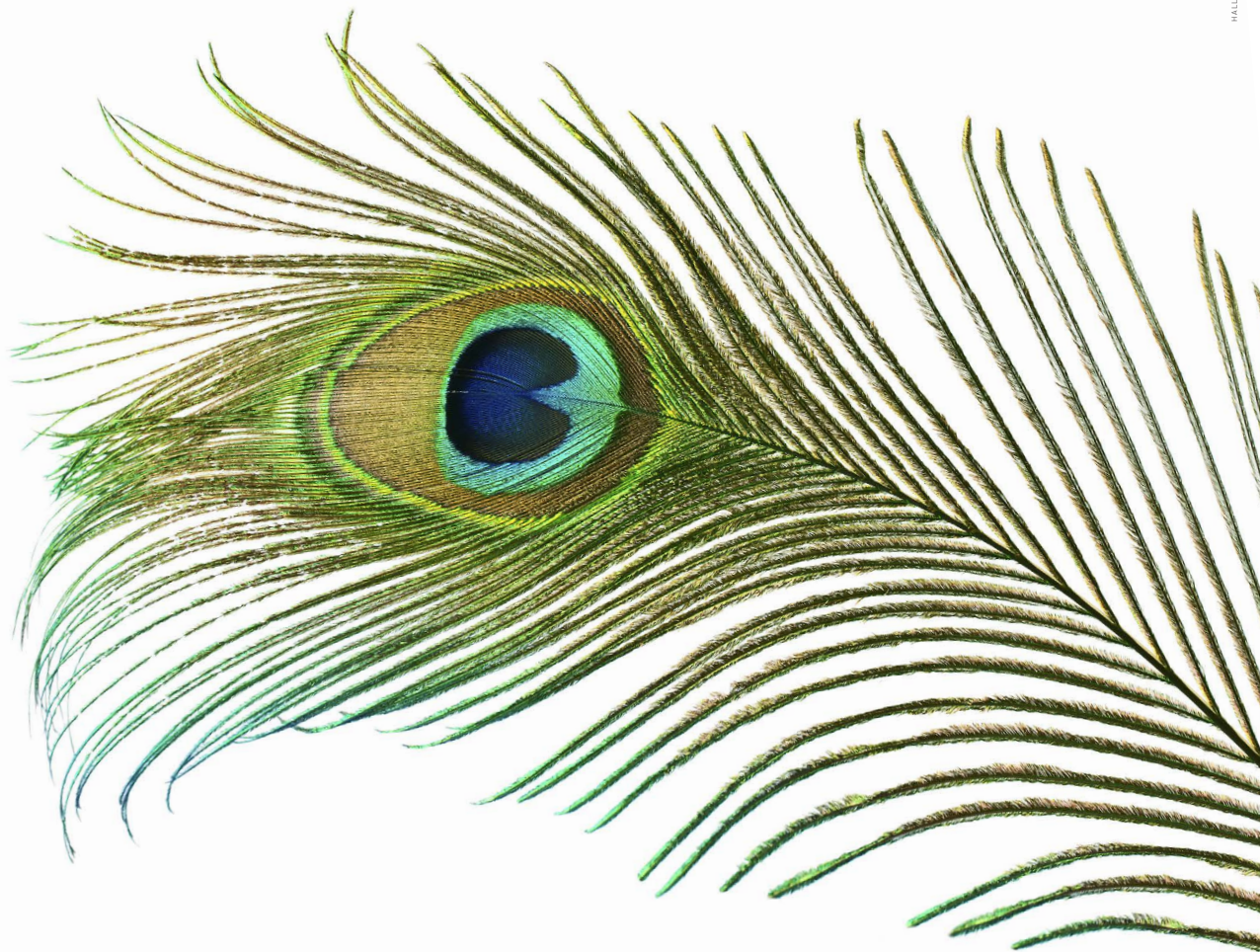
arbetsgivaren därför inte bevilja dig tjänstledighet för studier. Den eventuella kvällskursen sker utanför arbetstid, så om jag uppfattar dig rätt behöver du inte ansöka om ledighet för den tiden. Om kursen hade varit på dagtid skulle din arbetsgivare få ta in studieplan för att göra en bedömning av om kursen bedrivs planmässigt inom en utbildningsinstitution för att kunna avgöra om du har rätt till ledighet. Även om självstudier inte beviljar rätt till ledighet enligt studieledighetslagen så finns det inget som hindrar att du och din arbetsgivare kommer överens om att du beviljas tjänstledighet för den period du önskar. Om ni skulle komma överens om detta så glöm inte att göra en skriftlig överenskommelse mellan er för att undvika framtida missförstånd om ledighets längd, upplägg, vad som händer om du vill avbryta tjänstledigheten i förtid etc. Om du beviljas studieledighet så har du rätt till samma eller motsvarande ställning som före ledigheten i fråga om arbetsförhållanden och anställningsvillkor.

FOTO Niklas Bolin Djanaieff

Facit till quiz på sidan 29:

1. Pengar
2. Massage
3. En utlandsresa
4. En (väldoftande) hudkräm
5. Prenumeration på matkasse

VINGE

FRÅN NYKLÄCKT TILL FULLFJÄDRAD

På Vinge hittar du många av Sveriges ledande experter inom affärsjuridik. Finns det då svängrum för en nykläckt jurist att göra karriär här, kanske du undrar.

Självklart! Vi har högt i tak. Här finns möjligheterna för dig att växa och utvecklas. Både som människa och i din yrkesroll. Hela vägen – som kan bli just så lång och givande som du drömmer om. Du får arbeta i team med verkliga proffs. Som ger dig uppbackning och är generösa. Såväl med kunskaper och goda råd som med kamratskap och värme.

Vårt mål är att ge våra klienters affärer ett lyft. Vi är i vårt esse när vi får kavla upp ärmarna och jobba handgripligt. Vår drivkraft är att lösa upp affärsmässiga knutar, inte att producera tjocka pm.

För oss handlar det om att hitta rakaste vägen. Fågelvägen.